

KIRJE**vastaus**

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin osasto

Pvm/Datum/Date

13.6.2025

Dnro/Dnr/DNo

5191/04.01.07.02/2024

Jakelu:

Marja Hassi

Suomen Eläinlääkäriliitto

Suomen Eläinlääkäripraktikot ry

tiedoksi: maa- ja metsätalousministeriö

RUOKAVIRASTON VASTAUS ANNETTUUN ESITYKSEEN**Vireille tulo**

Eläinlääkäri Marja Hassi on laatinut Ruokavirastolle esityksen, joka on koskenut voimassa olevan lainsäädännön soveltamista kissojen ja koirien hammashoitoon. Esityksen on allekirjoittanut 801 eläinlääkäriä ja eläinlääketieteen opiskelijaa. Lisäksi esitykselle ovat antaneet tukensa Suomen Eläinlääkäriliitto ja Suomen Eläinpraktikot ry. Esitys on annettu Ruokavirastolle 9.9.2024.

Esitys

Hassin laatimassa esityksessä vaaditaan, että koirien ja kissojen hammashoito ja hammaskiven puhdistus on rajattava eläinlääkärin toimialueelle ja vain nukutuksessa tehtäväksi, eikä näitä toimia saisi tehdä muut kuin eläinlääkärit.

Esityksen mukaan ilman anestesiaa suoritettava koirien ja kissojen hammaskivenpoisto ultraäänilaitteella, ultraääniharjalla tai mekaanisesti raaputtamalla aiheuttaa eläimelle kipua ja verenvuotoa. Toimenpide edellyttää pitkäkestoista kiinnipitämistä. Koiralla on normaalisti 42 hammasta ja jokaisella hampaalla on 4 tai 5 pintaa. Ilman anestesiaa hampaiden kaikkien pintojen ja ientaskujen puhdistaminen on mahdotonta. Parhaimmillaankin toimenpiteellä saavutettava hyöty on kosmeettista eli täysin hyödytöntä ja pahimmillaan siitä aiheutuu vahinkoa hampaiden pinnoille ja suun pehmytkudoksille. Toiminta aiheuttaa eläimelle turhaa kipua ja kärsimystä eläinten hyvinvoinnista annetun lain vastaisesti. Hereillä tehtävässä hammashoidossa terveyden kannalta oleellisia alueita eli hampaiden ientaskuja ei saada puhdistettua. Lisäksi kiireellistäkin hoitoa vaativat hammassairaudet jäävät diagnosoimatta, jolloin hoitoon pääsy pitkittyy tai hoito jää kokonaan saamatta. Lisäksi kyseistä palvelua suorittavien henkilöiden hygieniasaaminen voi olla puutteellista. Koiran suusta tai veren välityksellä voi tarttua ihmiseen erilaisia sairauksia, kuten rabies, leishmanioosi, multiresistentit bakteerit ja *Capnocytophaga canimorsus* -bakteeri.

Esityksessä on viitattu Maailman pieneläineläinlääkäreiden kattoyhdistyksen (WSAVA) vuonna 2020 julkaisemaan hammashoitosuositukseen (Global Dental Guidelines). Suosituksessa vastustetaan ilman anestesiaa suoritettavaa hammashoitoa sekä korostetaan hyvän ja perinpohjaisen hammashoidon ja kivunhallinnan merkitystä.

Suomessa koirien ja kissojen hammashoitoa tarjotaan yleisesti eläinlääkäreiden vastaanotoilla. Näiden lisäksi hampaiden puhdistusta tarjoavat myös yritykset, joilla ei ole palveluksessaan eläinlääkäreitä. Nämä toimijat puhdistavat eläimen hampaat ilman anestesiaa käyttäen puhdistukseen mekaanisia työkaluja ja ultraääntä hyödyntäviä laitteita.

Asiaa koskeva lainsäädäntö

Suomen perustuslaki (731/1999) 18 §

Jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla.

Laki eläinlääkäriammattin harjoittamisesta (29/2000) 2 §

Vain [eläinlääkäri] saa päättää eläimen eläinlääketieteellisestä tutkimuksesta, taudinmäärittämisestä ja tähän liittyvästä hoidosta ja lääkityksestä.

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023)

6 §

Eläimille ei saa aiheuttaa tarpeetonta kipua ja kärsimystä eikä niiden hyvinvointia saa tarpeettomasti vaarantaa.

15 §

Leikkaus tai muu kipua tai kärsimystä aiheuttava toimenpide saadaan tehdä eläimelle vain, jos se on eläimen hyvinvoinnin kannalta perusteltua.

16 §

Edellä 15 §:ssä sallitun leikkauksen tai muun kipua tai kärsimystä aiheuttavan toimenpiteen saa tehdä vain eläinlääkäriammattin harjoittaja tai muu sellainen henkilö, jolla on asetuksella määritelty tarvittava koulutus tai riittävä muu osaaminen toimenpiteen tekemiseksi.

Kivulioiden toimenpiteiden yhteydessä on käytettävä kivunlievitystä, jollei toimenpiteestä aiheutuva kipu ole lievää ja hetkellistä tai jos toimenpide ei siedä viivytystä.

VASTAUS

Ruokaviraston toimivalta

Eläinlääkärin ammatinharjoittamisesta annetun lain 19 §:n 2 momentin mukaan Ruokavirasto ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena kyseisen lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista.

Eläinten hyvinvoinnista annetun lain 71 §:n mukaan Ruokavirasto suunnittelee, ohjaa ja kehittää valtakunnallisesti eläinten hyvinvoinnin valvontaa sekä valvoo eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista.

Osana eläinten hyvinvoinnista annetun lain mukaista ohjaus- ja kehittämistehtäväänsä Ruokavirasto laatii muille hyvinvointia valvoville viranomaisille ohjeita siitä, miten lainsäädäntöä sovelletaan käytäntöön. Nämä ohjeet eivät ole oikeudellisesti sitovia.

Asian arviointi

Eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annettu lain 2 § rajoittaa Suomen perustuslaissa kaikille säädettyä perusoikeutta hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Tätä säädöstä tulee tulkita suppeasti, jotta perusoikeutta ei asiattomasti rajoitettaisi. Säädöksen mukaan vain eläinlääkäri saa päättää eläimen eläinlääketieteellisestä tutkimuksesta, taudinmäärittämisestä ja tähän liittyvästä hoidosta ja lääkityksestä.

Ruokavirasto on jo vanhastaan katsonut, että muun henkilön kuin eläinlääkärin tarjoamaa ultraääneen perustuvaa hampaiden harjausta ei tule markkinoida ja käyttää yksinomaan hampaiden puhdistusmuotona pieneläimillä, mistä palvelun tarjoajan tulee informoida myös asiakasta. Palvelun tarjoajan tekemää hampaiden puhdistusta ultraäänihammasharjalla ei pidä markkinoida saman arvoisena eläinlääkärin rauhoituksessa tekemän hammas-kivenpoiston ja hampaiden tutkimuksen kanssa. Palvelun tarjoajan tulee myös huolehtia siitä, ettei hän tee diagnooseja hampaiden puhdistuksen yhteydessä, koska tämä kuuluu 2 §:n mukaan yksinomaan eläinlääkärille, ja että hän ohjaa asiakastaan varaamaan ajan anestesiassa tehtävään hammashoittoon eläinlääkärille. Eläinten hampaiden puhdistus silloin, kun tähän ei liity tutkimusta, taudinmäärittäystä tai taudinmäärittämiseen kuuluvaa hoitoa, ei kuulu säädöksen soveltamisalaan, eikä siten ole kiellettävissä sen nojalla.

Arvioitavaksi tuleekin ensi sijassa koirien ja kissojen hampaiden puhdistuksen suhde eläinten hyvinvoinnista annettuun lakiin. Ruokavirasto yhtyy esityksen allekirjoittajien näkemykseen siitä, että eläimen kipuun ja kärsimykseen tulee suhtautua vakavasti. Jos eläimen

terveyden kannalta tärkeä toimenpide aiheuttaa merkittävää kipua tai kärsimystä, tulee se suorittaa ammattitaidolla ja kivunlievityksestä tulee huolehtia.

Ilman erityistä ammattitaitoa eläimille on mahdollista ja sallittua tehdä toimenpiteitä, jotka eivät aiheuta eläimelle merkittävää kipua tai kärsimystä. On useita esimerkkejä eläimen hyvinvoinnille tärkeitä toimenpiteistä, joiden tekijälle ei voida asettaa muita vaatimuksia kuin se, että hän tekee toimenpiteensä siten, että siitä ei aiheudu merkittävää kipua tai kärsimystä. Tällaisia toimenpiteitä ovat muun muassa pieneläinten kynsien leikkaaminen, hampaiden harjaaminen ja turkin kunnosta huolehtiminen (harjaaminen, ajelu, nyppiminen). Nämäkin toimet voivat aiheuttaa tarpeetonta kipua ja kärsimystä eläimelle, mikäli niiden tekijällä ei ole tarvittavaa osaamista tai jos eläimellä on esimerkiksi asiaan vaikuttava tila tai sairaus. Tällöin sinällään sallittu toimenpide tulee jättää tekemättä tai keskeyttää, ja eläin tulee viedä eläinlääkärin hoidettavaksi.

Koirien ja kissojen hampaiden hoitoon tulee suhtautua näiden samojen pääsääntöjen mukaisesti. Linjanveto erilaisten puhdistusmenetelmien ja niiden aiheuttaman kivun sekä eläimen kiinnipitämisestä aiheutuvan kivun ja tarpeettoman kärsimyksen osalta on käytännössä haastavaa. Ruokaviraston näkemyksen mukaan ultraäänilaitetta, jolla poistetaan hammaskiveä eli ultraäänihammaskivenpoistolaitetta saa käyttää eläimelle ainoastaan asianmukaisessa rauhoituksessa, minkä vuoksi laitteen käyttö rajoittuu eläinlääkärille.

Ultraäänihammasharjoilla tehtävä hampaiden harjaus ja puhdistus ei Ruokaviraston näkemyksen mukaan eroa tavallisella hammasharjalla tai sähköhammasharjalla tehtävästä hampaiden harjauksesta ja puhdistuksesta. Oikein käytettynä hammasharjalla voidaan ennalta ehkäistä suun sairauksia ja edistetään lemmikin hyvinvointia, minkä vuoksi niiden käyttäminen esimerkiksi omistajan toimesta on perusteltua. Kuitenkaan hammasharjaa (tavallista, sähkö- tai ultraäänihammasharjaa), ei saa käyttää niin, että sillä aiheutetaan tarpeetonta kipua tai kärsimystä eläimelle.

Ruokaviraston näkemyksen mukaan eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi ultraäänihammasharjalla tehtävän hampaiden puhdistuksen yhteydessä tulee aina tapauskohtaisesti arvioida toimenpiteen ja kiinnipitämisestä aiheutuvan kivun ja kärsimyksen, stressin ja kipun, ja tarvittaessa toimenpide tulee viivytyksettä keskeyttää ja viedä/ohjata eläin hoitoon eläinlääkärin vastaanotolle. Tämä sääntö pätee riippumatta siitä, onko kyseessä eläimen omistajan tekemä hampaiden harjaus, tai yrityksen tarjoama hampaiden puhdistus.

Ruokavirasto katsoo, että mekaaninen metallisilla tai muilla vastaavilla kovilla instrumenteilla tehtävä hammaskivenpoisto aiheuttaa suurella todennäköisyydellä hereillä olevalle

pieneläimelle traumoja suun pehmytkudoksiin ja/tai hampaan kiilteeseen, eikä tätä toimenpidettä siten tule tehdä hereillä olevalle eläimelle.

Yhteenvetona Ruokavirasto ei näe nykyainsäädännön mukaisena sitä, että kissojen ja koirien hampaiden puhdistaminen ultraäänihammasharjalla kiellettäisiin muilta kuin eläinlääkäreiltä. Tällöin hampaiden puhdistuksessa ei saa käyttää menetelmiä, jotka aiheuttavat hoidettavalle eläinyksilölle tarpeetonta kipua tai kärsimystä. Puhdistuksen suorittajan on myös viestittävä eläimen omistajalle, ettei hänen tekemänsä puhdistus korvaa eläinlääkärin suorittamaa hammaskiven poistoa tai muuta hammashoitoa. Ruokaviraston näkemyksen mukaan hammaskiven mekaaninen puhdistus instrumentilla sekä ultraäänihammaskivenpoistolaitteella tulee tehdä eläimelle rauhoituksessa, minkä vuoksi nämä ovat vain eläinlääkärille sallittuja toimenpiteitä.

Muutoksenhaku

Tällä vastauksella ei ratkaista hallintoasiaa, eikä vastaukseen voi siten hakea muutosta valittamalla.

Vastauksessa sovelletut säännökset

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023) 6,13,15 ja 16 §

Laki eläinlääkäriammattin harjoittamisesta (29/2000) 2,13 ja 19 §

Suomen perustuslaki (731/1999) 18 §

Osastonjohtaja

Terhi Laaksonen

Erityisasiantuntija

Marika Melamies

Lisätietoja tästä vastauksesta antaa tarvittaessa erityisasiantuntija Marika Melamies, marika.melamies@ruokavirasto.fi

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Dokumentet har satts upp och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Osastonjohtaja TERHI LAAKSONEN
Hyväksytty 13.6.2025

Erityisasiantuntija MARIKA MELAMIES
Esitelty 13.6.2025